

národní
úložiště
šedé
literatury

Zpráva o průzkumu vážek (Odonata) NPR Bohdanečský rybník a rybník Matka v roce 2004

Mocek, Bohuslav
2004

Dostupný z <http://www.nusl.cz/ntk/nusl-364383>

Dílo je chráněno podle autorského zákona č. 121/2000 Sb.

Licence Creative Commons Uveďte původ 4.0

Tento dokument byl stažen z Národního úložiště šedé literatury (NUŠL).

Datum stažení: 27.04.2024

Další dokumenty můžete najít prostřednictvím vyhledávacího rozhraní nusl.cz .

Zpráva o průzkumu vážek (Odonata) NPR Bohdanečský rybník a rybník Matka

v roce 2004

Bohuslav Mocek

V roce 2004 byla provedeno vytipování vhodných stanovišť pro pozorování a odchyt imág v rámci NPR. Vlastní průzkum se soustředil především na severozápadní okraj Bohdanečského rybníka - mokřad a přítokový kanál „Hlavnička“, dále severní a severovýchodní část rybníka Matka a západní břeh Polákova poloostrova. Pozorování a eventuelní odchvy byly prováděny též v okolí hráze na z. břehu (příkop pod hrází a zastíněné litorály rybníka), ostřicových loukách na východním okraji. Imága byla odchyťována entomologickou sítí, doklady jsou konzervovány v 75% etyalkoholu denaturovaném 1% lékařského benzínu (lihobenzín) a jsou uloženy ve sbírce Muzea východních Čech v Hradci Králové. Průzkum byl prováděn ve druhé polovině roku od začátku července.

Seznam zjištěných druhů

V systematickém přehledu jsou komentovány výsledky pozorování za rok 2004, jsou uvedeny faunistické údaje k dokladovaným exemplářům. Názvosloví a řazení druhů je podle ASKEWA (1988). Podrobný přehled pro účely třídění dat podle lokalit nebo jiných kritérií je přiložen v elektronické podobě v tabulce EXCEL. V této databázi jsou zahrnuty dřívější sběry z NPR bez bližšího rozlišení částí rezervace a faunistická data dokladů z blízkých lokalit (Zábranské rybníky, Truhličky, Jílovky).

ŠIDLATKOVITÍ (*LESTIDAE*)

***Lestes viridis* (Van der Linden, 1825) – šidlatka velká**

Zatím zjištěna v okolí sporých břehových porostů (*Alnus*) na jv. břehu rybníka Matka a okolo spojovacího kanálu mezi Bohd. rybníkem a ryb. Matka. **Nový pro NPR.**

Dokladový materiál: 5.7. - 0/1; 2.9. - 1/1.

***Lestes barbarus* (Fabricius, 1798) – šidlatka brvnatá**

Na sledovaných lokalitách vzácně, odchycen pouze jeden exemplář u rybníka Matka.

Dokladový materiál: 2.9. – 0/1.

***Lestes sponsa* (Hansemann, 1823) – šidlatka páskovaná**

Nejhojnější druh čeledi, výskyt pozorován na všech sledovaných lokalitách. Masově (stovky exemplářů) v litorálech na s. břehu ryb. Matka i mokřadech na sz. březích Bohd. rybníka, dále pozorován hojný výskyt na Polákově poloostrově a hrázi

Dokladový materiál: 5.7. – 1/1, 22.7. - 1F; 25.8 – 0/1.

***Sympecma fusca* (Van der Linden, 1823) – šidlatka hnědá**

Výskyt dokumentován u rybníka Matka, na okrajích mokřin v lesních lemech odchyceno několik ex. smýkáním.

Dokladový materiál: 17.7.- 1/1, 2.9 – 0/1

ŠIDÉLKOVITÍ (*PLATYCNEMIDAE*)

***Platycnemis pennipes* (Pallas, 1771) – šidélko brvonohé**

Běžný eurytopní druh, masový výskyt však nebyl pozorován. Dokumentován z rybníka Matka a v okolí mokřadů na sz. břehu Bohd. rybníka. Starší doklady z okolí Zábranských rybníků.

Dokladový materiál: 5.7. – 1/0.

ŠIDÉLKOVITÍ (*COENAGRIONIDAE*)

***Pyrrhosoma nymphula* (Sulzer, 1776) – šidélko ruměnné**

Několik exemplářů registrováno u příkopu a v mokřadech v okolí z. hráze Bohd. rybníka. Lze předpokládat, že se v jarních měsících doloží výskyt i na dalších místech NPR (jde o „jarní“ druh s výskytem max. do začátku srpna).

Dokladový materiál: -

***Erythromma najas* (Hansemann, 1823) – šidélko rudoočko**

Hojný výskyt v litorálech ryb. Matka, pororován i v zátocě na sv. břehu Bohd. rybníka a na submerzní vegetaci zarostlých okrajích spojovacího kanálu.

Dokladový materiál: 5.7. – 1/0

***Erythromma viridulum* (Charpentier, 1840) – šidélko znamenáné**

Výskyt byl zaznamenán v litorálech rybníka Matka, kde se vyskytuje společně s *E. viridulum*, avšak méně hojně.

Nový druh pro NPR.

Dokladový materiál: 5.7. – 1/0; 17.7. – 3/0

***Coenagrion hastulatum* (Charpentier, 1825) – šidélko kopovité**

Acidofilní druh, výskyt spíše v jarním období. Jeden samec byl odchycen u vegetaci zrůstající tůň vytvořené v sz. části Polákova poloostrova. **Nový druh z území NPR.**

Dokladový materiál: 25.8. – 1/0

***Coenagrion puella* (Linnaeus, 1758)**

Obecný druh, výskyt po celém obvodu rybníka (na všech zkoumaných lokalitách), avšak v letním období pozorovány již jen v desítky imág.

Dokladový materiál: 5.7. – 1/0

***Enallagma cyathigerum* (Charpentier, 1840) – šidélko kroužkované**

Jednotlivě -do 10 exemplářů - pozorování na Polákově poloostrově, poměrně hojně (10-20 imág) za exkurzi v zátokách na sz. břehu Bohd. rybníka a na severních březích ryb. Matka.

Dokladový materiál: 5.7. – 1/1.

***Ischnura pumilio* (Charpentier, 1825) – šidélko malé**

Teplomilnější druh vyskytující u stojatých zarostlých vod. Výskyt zaznamenán pouze v litorálech na sev. břehu ryb. Matka

Dokladový materiál: 17.7. – 1/0.

***Ischnura elegans* (Van der Linden, 1823) – šidélko větší**

V letních měsících jedno z nejhojnějších šidélek, výskyt zaznamenán všude v okolí rybníka. Masově se vyskytuje v litorálech na s. straně ryb. Matka, dále byl zaznamenán hojný výskyt na loukách v zátocě na sz. břehu Bohd. rybníka, Polákově poloostrově.

Dokladový materiál: 5.7. – 1/1.

ŠÍDLOVITÍ (*AESCHNIDAE*)

***Aeschna mixta* Latreille, 1805 – šídlo pestré**

Poměrně teplomilný druh, v Polabí hojný, zejména v pozdním létě a podzimních měsících. Na území NPR běžný druh. Výskyt byl v roce 2004 potvrzen na Polákově poloostrově, mezi ryb. Matka a Bohd. rybník (lesní cesty), na okrajích remízů a polí po z. a sz. hranici CHÚ, v desítkách až stovce ks dne 2.9. na s. okraji rybníka Matka. Pozorovány tandemy a kladení.

Dokladový materiál: 25.8. – 1/0; 2.9. – 1/0.

***Aeshna grandis* (Linnaeus, 1758) – šídlo velké**

Pozorováno 10 – 15 imág v litorálech na s. břehu ryb. Matka, vč. samic při kladení.

Dokladový materiál: -

***Aeshna isosceles* (Mueller, 1767) – šídlo červené**

Několik exemplářů (do 10 ks) pozorováno na sz. břehu v zátocě a u rybníka Matka. Druh donedávna považovaný za vzácný se v posledních letech v Polabí šíří.

Dokladový materiál: -

***Anax imperator* Leach, 1815 – šídlo královské**

V červenci pozorováno několik jedinců v sz. části Bohd. rybníka (zátoka) a nad hladinou ryb. Matka.

Dokladový materiál: -

***Anax parthenope* (Selys, 1939) – šídlo hnědé**

Výskyt byl v roce 2004 zaznamenán u spojovacího kanálu v severozápadní části NPR. Pozorovány byly 2 exempláře.

Dokladový materiál: -

LESKLICOVITÍ (CORDULIIDAE)

***Cordulia aenea* (Linnaeus, 1758) – leskllice měděná**

Druh byl v NPR na základě odchyty a několika jedinců na j. břehu spojovacího příkopu u rybníka Matka. V jarních měsících lze předpokládat hojnější výskyt v jiných částech území.

Dokladový materiál: 5.7. – 1/0.

VÁŽKOVITÍ (LIBELLULIDAE)

***Libellula quadrimaculata* Linnaeus, 1758 – vážka čtyřskvrnná**

Výskyt hlavně v severní části území u rybníka Matka. Imága v počtu 10-15 ex. v červenci, ojediněle i v září.

Dokladový materiál: 5.7. – 0/1; 2.9. – 1/0.

***Orthetrum cancellatum* (Linnaeus, 1758) – vážka černořitná**

Letní vážka, v území NPR prakticky všude, velmi hojně v severní části ryb. Matka, kde bylo pozorováno i kladení.

Dokladový materiál: 5.7. – 1/0.

***Crocothemis erythraea* (Brullé, 1832) – vážka červená**

Několik jedinců bylo zaregistrováno 5.7. u zátoky Bohd. rybníka na sz. straně, a litorálech ryb. Matka (s. břeh). Při exkurzi 17.7. pozorováno více než 20 imág u rybníka Matka. **Nově registrovaný druh z NPR.**

Dokladový materiál: 5.7. – 1/1.

***Sympetrum vulgatum* (Linnaeus, 1758) – vážka obecná**

Běžný druh na celém území NPR. Společně s druhem *S. sanguineum* pozorovány stovky imág zejména v litorálech a mokřadu na s. břehu rybníka Matka, pozorováno kladení.

Dokladové exempláře: 5.7. – 1/0.

***Sympetrum flaveolum* (Linnaeus, 1758) – vážka žlutavá**

Na území NPR pravděpodobně poměrně vzácný druh, zatím dokladován pouze 1 exemplář od rybníka Matka.

Dokladový materiál: 17.7. – 1/0

***Sympetrum sanguineum* (Müller, 1764) – vážka rudá**

Nejhojnější druh rodu *Sympetrum* a jeden z nejpobytějších druhů Odonat v NPR. Masově v červenci – začátku září u rybníka Matka, ale výskyt registrován hojně po celém území.

Dokladový materiál: 17.7. – 2/0.

***Sympetrum danae* (Sulzer, 1776) – vážka tmavá**

Výskyt na mokřadu na severním břehu ryb. Matka. Imága jen na omezené ploše u malých zamokřených depresích 20-50 od okraje vodní plochy rybníka. Pozorováno cca 10 imág.

Dokladový materiál: 2.9. – 1/0.

Shrnutí:

Bylo provedeno porovnání zjištěných druhů v roce 2004 s prací REJL 2001 – viz tabulka. Vzhledem k průzkumu v letních měsících a soustředění terénních exkurzí jen na některá místa v NPR (např. nebyly zahrnuty vodoteče) nebyl zatím potvrzen výskyt 11 druhů. Nově byl zjištěn 4 druhů. Celkem je dosud doložen z NPR Bohdanečský rybník a rybník Matka **38** druhů řádu Odonata.

Literatura:

ASKEW R. R., 1988: The Dragonflies of Europe. Colchester, Haley Books, 291 pp.

REJL, J., 2001: Vážky (Odonata) NPR Bohdanečský rybník a rybník Matka. *Acta Musei Reginaehradecensis s. A*, 28: 129-134.

Příloha:
Porovnání druhového spektra Odonat
zjištěných v roce 2004 s publikovanými
údaji (REJL 2001).

Taxon	REJL 2001	2004	nově pro NPR
<i>Calopteryx virgo</i>	+	-	-
<i>Calopteryx splendens</i>	+	-	-
<i>Lestes viridis</i>	-	+	+
<i>Lestes barbarus</i>	+	+	-
<i>Lestes sponsa</i>	+	+	-
<i>Sympetma fusca</i>	+	+	-
<i>Platycnemis pennipes</i>	+	+	-
<i>Pyrrhosoma nymphula</i>	+	+	-
<i>Erythromma najas</i>	+	+	-
<i>Erythromma viridulum</i>	-	+	+
<i>Coenagrion hastulatum</i>	-	+	+
<i>Coenagrion puella</i>	+	+	-
<i>Coenagrion pulchellum</i>	+	-	-
<i>Enallagma cyathigerum</i>	+	+	-
<i>Ischnura pumilio</i>	+	+	-
<i>Ischura elegans</i>	+	+	-
<i>Aeshna mixta</i>	+	+	-

<i>Aeshna cyanea</i>	+	-	-
<i>Aeshna grandis</i>	+	+	-
<i>Aeshna isosceles</i>	+	+	-
<i>Anax imperator</i>	+	+	-
<i>Anax parthenope</i>	+	+	-
<i>Brachytron pratense</i>	+	-	-
<i>Ophiogomphus cecilia</i>	+	-	-
<i>Cordulia aenea</i>	+	+	-
<i>Somatochlora metallica</i>	+	+	-
<i>Somatochlora flavomaculata</i>	+	-	-
<i>Libellula quadrimaculata</i>	+	+	-
<i>Libellula depressa</i>	+	-	-
<i>Orthetrum cancellatum</i>	+	+	-
<i>Crocothemis erythraea</i>	-	+	+
<i>Sympetrum striolatum</i>	+	-	-
<i>Sympetrum vulgatum</i>	+	+	-
<i>Sympetrum fonscolombei</i>	+	-	-
<i>Sympetrum flaveolum</i>	+	+	-
<i>Sympetrum sanguineum</i>	+	+	-
<i>Sympetrum danae</i>	+	+	-
<i>Leucorrhinia pectoralis</i>	+	-	-
CELKEM	34	27	4